

การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

The Development of Professional Competencies of Graduate Diploma Students in Teaching Profession of Rajabhat Universities

จริยะ วิโรจน์¹ วรณี เบญจวัฒนาพล² วัลลภ รัฐฉัตรานนท์³

Chariya Wirot¹ Wannee Benjawatanaphol² Wanlop Rathchatranont³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹Doctor of Philosophy Program Student in Human Resource Development Administration
Program, Pathumthani University

²ลัทธิสุตรปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

²Doctor of Philosophy Program in Human Resource Development Administration Program,
Pathumthani University

³ลัทธิสุตรรัฐศาสตร์ดุขฎฐิบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

³Doctor of Political Science Program, Faculty of Political Science, Pathumthani University

E-mail: chariyaW.@gmail.com; โทรศัพท์มือถือ : 094-8642199

Received: 11 January 2021

Revised: 10 March 2021

Accepted: 17 March 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ และลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครู และ 3) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา ประชากรในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5,370 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับเดียวกัน 680 คน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 แห่งที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 601 ชุด ที่นักศึกษาตอบครบถ้วนสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยทดสอบค่าทีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษารวมทุกด้านอยู่ในระดับสูงรายด้านก็อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ตามลำดับ 2) ปัจจัยลักษณะทางประชากรที่ทำให้สมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาแตกต่างกัน คือ ภูมิลำเนา ส่วนปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ทำให้แตกต่าง คือ สายการศึกษาที่สำเร็จปริญญาระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติ การสอน ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู และ 3) ปัจจัยลักษณะทางประชากรทุกปัจจัยไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา ส่วนปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครู ที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาคพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรุนแรงของไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้วงการการศึกษามีการออกแบบการเรียนการสอนทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาให้สอดคล้องกับความปลอดภัยในทุกพื้นที่ของประเทศ รวมทั้งก่อให้เกิดความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูและนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวิชาชีพ/ นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู/ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the professional competencies of graduate diploma students in the teaching profession of Rajabhat universities, 2) compare the professional competencies of graduate diploma students in the teaching profession of Rajabhat universities according to demographic characteristics and characteristics regarding the teaching profession, and 3) study factors related to the professional competencies of students. The research population consisted of 5,370 graduate diploma students in the teaching profession of five Rajabhat universities, of which 680 students in the same level were selected by multi-stage random sampling. 601 completely responded questionnaires were analyzed using mean and standard deviation. The hypotheses were tested using t-test, one-way ANOVA, and MANOVA.

The research results showed that 1) students' professional competencies in total as well as in each aspect were at a high level, in which the aspect of the teachers' performance had the highest average, followed by the aspect of the teachers' learning management, and the teachers' relationship with parents and community respectively; 2) the demographic factors which differentiated the students' professional competencies were the domicile; whereas factors of characteristics regarding the teaching profession which caused the differences were 1) fields of study, 2) levels/types of education, 3) teaching experiences, and 4) regions/areas where students practiced teaching; and 3) all demographic factors were not related to students' professional competencies; whereas characteristics regarding the teaching profession which were related to students' professional competencies were educational qualifications, teaching experiences, and regions/areas where students practiced teaching. The new body of knowledge obtained from this research was that the severe pandemic of the COVID-19 caused the education sectors to design teaching and learning plans in all levels and types in accordance with the safety in all areas of the country. Moreover, it was necessary need for teachers and student teachers to develop their competencies in using digital technology for learning management efficiently.

Keywords: Professional Competency/ Students in Teaching Diploma/ Rajabhat Universities

บทนำ

ครูเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดในการให้บริการการศึกษา เพราะครูมีบทบาทที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เป็นผู้คิด ผู้ทำ ผู้นำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนโดยตรง ด้วยเหตุนี้ประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญต่อการผลิต พัฒนาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับครู เช่น ในฟินแลนด์ครูทุกคนต้องจบปริญญาโท ในญี่ปุ่นครูต้องมีวุฒิครูชั้นต่ำปริญญาตรีและมีใบประกอบวิชาชีพครู (จิตาพร ศรีจันทร์ และสุธันญา พัฒนสิทธิ์อุบล. 2559) ในมาเลเซียใช้ระบบผลิตครูแก้ปัญหาคุณภาพและปริมาณการผลิตครู รวมทั้งปัญหาในพื้นที่บรรจุครูยาก (ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ. 2549) เป็นต้น

ในประเทศไทย การเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูหรือผลิตบัณฑิตครูเป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และสถาบันก็มักจัดระบบการผลิตควบคู่กัน 2 ระบบ คือ ผลิตบัณฑิตครูในระบบการเรียนการสอนภาคปกติ กับผลิตหรือพัฒนาครูที่สำเร็จปริญญาตรีแต่ยังไม่มีวุฒิครูให้ได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูในระบบการเรียนการสอนภาคพิเศษ อีกทั้ง ยังพยายามพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนวิธีจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551) แต่ก็มีผลการวิจัยที่สะท้อนปัญหาพฤติกรรมกรรมการสอนและจิตวิญญาณความเป็นครู (ฉัตรชัย หวังมีจมี. 2560) ปัญหาการผลิตครู (อภิภา ปรัชญพฤทธิ. 2561) รวมทั้งสะท้อนความต้องการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาครู (ประยูร เซาวีนาท. 2560) กล่าวได้ว่าการผลิตและการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถยังคงจำเป็นอย่างมากในสังคมไทย เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการผลิตและการพัฒนาครูให้ได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ยังมีสารสนเทศเกี่ยวกับนักศึกษาในกลุ่มนี้น้อยมากทั้งที่นักศึกษาในกลุ่มนี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าครูประจำการและนักศึกษาครูที่เรียนภาคปกติ

ผู้วิจัยซึ่งตระหนักในความสำคัญของนักศึกษาในกลุ่มนี้ได้พิจารณาเห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตและพัฒนาครู เพราะส่วนใหญ่พัฒนามาจากวิทยาลัยครู กอปรกับได้ค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่า สมรรถนะในตัวบุคคลที่ยังไม่ได้ถูกนำออกมาใช้ยังมีอีกมาก การดึงความสามารถที่ซ่อนอยู่ในตัวทรัพยากรมนุษย์ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานในองค์การเป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศหรือการปฏิบัติที่เหนือกว่า (McClelland, D. C. 1973) แต่กระบวนการค้นหาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ต้องเริ่มจากการประเมินสมรรถนะในตัวบุคลากร (Devies, B. and Ellison, L., 1997) นอกจากนี้ จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็ได้ พบว่า มีผลการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญคนสำคัญ เช่น สุวิมล ว่องวาณิช (2554) ได้ระบุตัวแปรที่อธิบายสมรรถนะของครูไว้ว่า สมรรถนะในการทำงานของครูแตกต่างกันตามภูมิหลัง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียนสังกัดโรงเรียน และระดับชั้นที่สอน

จากปัญหา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อมุ่งหาข้อมูลสารสนเทศสำหรับใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสมรรถนะให้กับนักศึกษาครูและครูประจำการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาตามลักษณะทางประชากรศาสตร์และลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครู

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน คือ เพศ อายุ ภูมิภาค สถานภาพสมรส อาชีพของบิดาและหรือมารดา มีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูต่างกัน คือ วุฒิการศึกษา สาขาที่สำเร็จปริญญา ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในวิชาชีพครู สังกัดที่ปฏิบัติการสอน ภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู มีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน
3. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษา คือ เพศ อายุ ภูมิภาค สถานภาพสมรส อาชีพของบิดาและหรือมารดา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา
4. ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูของนักศึกษา คือ วุฒิการศึกษา สาขาที่สำเร็จปริญญา ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในวิชาชีพครู สังกัดที่ปฏิบัติการสอน ภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหาของการวิจัย มุ่งศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง วันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.2562) 3 ด้าน รวม 15 มาตรฐาน คือ ก) การปฏิบัติหน้าที่ครู 5 มาตรฐาน ข) การจัดการเรียนรู้ 6 มาตรฐาน และ ค) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 4 มาตรฐาน

ด้านพื้นที่ดำเนินการวิจัย ดำเนินการในทุกพื้นที่ของประเทศไทย โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏ 33 แห่ง ที่ได้รับอนุญาตจากองค์กรวิชาชีพครูให้เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เป็นพื้นที่ดำเนินการ

ด้านระยะเวลาในการวิจัย ดำเนินการวิจัยเป็นในปีการศึกษา 2562

ด้านตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ลักษณะทางประชากรของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิภาค สถานภาพสมรส และอาชีพบิดาและ/หรือมารดา 2) ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูของนักศึกษา ได้แก่ วุฒิการศึกษา สาขาการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในวิชาชีพครู สังกัดที่ปฏิบัติการสอน และภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ ส่วนตัวแปรตามเป็นสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3 ด้าน คือ 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู 2) การจัดการเรียนรู้ และ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ใช้เป็นหลักในการเลือกตัวแปรและสนับสนุนการตั้งสมมติฐานประกอบด้วย 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่วัดได้ของประชากร สามารถช่วยกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายและทำให้ง่ายต่อการวัดตัวแปรอื่นๆ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2538ข) 2) บทบาทและสมรรถนะของครูแตกต่างกัน ตามภูมิหลัง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิทยฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียนสังกัดโรงเรียน ระดับชั้นที่สอน (สุวิมล ว่องวานิช. 2554) 3) ตามทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคม พ่อแม่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุตร โดยบุตรมักจะเจริญรอยตามรอยเท้าของพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่เป็นข้าราชการลูกก็มักจะมีแนวโน้มรับราชการ หรือชอบราชการ ดังนั้น ถ้าพ่อแม่เป็นครูลูกก็มักจะมีแนวโน้มเอียงไปทางครู อาชีพพ่อแม่ของนักศึกษาจึงเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนสมรรถนะของนักศึกษาเป็นตัวแปรตาม (อารง สุทธาศาสน์. 2562) 4) ตามทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) เชื่อว่าสมรรถนะที่ซ่อนอยู่ในตัวบุคคลและยังไม่ได้ถูกนำออกมาใช้ยังมีอีกมาก การใช้สมรรถนะเป็นฐาน (Competency-Based Approach) เป็นกระบวนการดึงความสามารถที่ซ่อนเร้นของทรัพยากรมนุษย์ (Human Talent) ค้นหาสิ่งทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติที่เหนือกว่า (Superior Performance) ออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการปฏิบัติงานในองค์กร (McClelland, D. C., 1973) 5) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะทางบริหารมี 4 ขั้นตอน คือ ประเมินสมรรถนะ วางแผนพัฒนาสมรรถนะ ปฏิบัติตามแผนพัฒนาสมรรถนะ และประเมินความก้าวหน้าในการพัฒนาสมรรถนะ การค้นหาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์จึงต้องเริ่มจากการประเมินสมรรถนะในตัวบุคลากร (Devies, B. and Ellison, L., 1997) และ 6) สมรรถนะตามมาตรฐานการปฏิบัติงานในข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) กำหนด ไว้ 3 ด้านรวม 15 มาตรฐาน คือ ก) การปฏิบัติหน้าที่ครู 5 มาตรฐาน ข) การจัดการเรียนรู้ 6 มาตรฐาน และ ค) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 4 มาตรฐาน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง ลงวันที่ 20 มีนาคม 2562)

ประชากรในการวิจัยเป็นนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 33 แห่ง จำนวน 5,370 คน (www.kruwandee.com/news-id35001.html) ที่ผ่านการศึกษามาแล้วอย่างน้อยหนึ่งภาคเรียนในปีการศึกษา 2562 ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับดังกล่าวของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 แห่ง จำนวน 680 คน ซึ่งได้จากการสุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เป็นรายพื้นที่ของประเทศและใช้ขั้นตอนหลายขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. รวบรวมรายชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏและจำนวนนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่แต่ละแห่งได้รับความเห็นชอบจากองค์กรวิชาชีพ (www.kruwandee.com/news-id35001.html) มาประมวลจำนวนประชากรโดยจำแนกจำนวนเป็น 5 กลุ่ม ตามพื้นที่ ซึ่งปรากฏผล คือ

1.1 กลุ่มภาคเหนือ	6 แห่ง	ประชากร	990 คน
1.2 กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10 แห่ง	ประชากร	1,710 คน
1.3 กลุ่มภาคกลาง	9 แห่ง	ประชากร	1,500 คน
1.4 กลุ่มภาคใต้	3 แห่ง	ประชากร	480 คน
1.5 กลุ่มกรุงเทพมหานคร	5 แห่ง	ประชากร	690 คน
รวมทั้งสิ้น	33 แห่ง	ประชากร	5,370 คน

2. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สุ่มชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏจากแต่ละกลุ่มตามข้อ 1.1 ถึง 1.5 กลุ่ม กลุ่มละ 1 แห่ง เพื่อให้ได้รายชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ รวม 5 แห่ง ซึ่งมีผลให้ได้มหาวิทยาลัยราชภัฏในแต่ละพื้นที่ ดังรายชื่อต่อไปนี้

2.1 ภาคเหนือ	ได้แก่	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ได้แก่	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2.3 ภาคกลาง	ได้แก่	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2.4 ภาคใต้	ได้แก่	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2.5 กรุงเทพมหานคร	ได้แก่	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. กำหนดแบบเจาะจงให้นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่ผ่านการศึกษามาแล้วหนึ่งภาคเรียนและกำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 680 คน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 5 แห่ง ตามรายชื่อที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีผลให้ได้กลุ่มตัวอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ประเทศ คือ

3.1 ภาคเหนือ	จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	จำนวน 88 คน
3.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	จำนวน 178 คน
3.3 ภาคกลาง	จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	จำนวน 178 คน
3.4 ภาคใต้	จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	จำนวน 118 คน
3.5 กรุงเทพมหานคร	จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	จำนวน 118 คน

ทั้งนี้ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นเพื่อค้นหาข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนาสมรรถนะให้กับนักศึกษาในระหว่างที่ศึกษา มิได้มุ่งติดตามประเมินสมรรถนะของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา จึงกำหนดแบบเจาะจงให้นักศึกษาที่กำลังศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบผสมผสานระหว่างแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 นำเนื้อหาสาระประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารมาสร้างเป็นข้อคำถาม (Items) ในเชิงการประเมินระดับสมรรถนะทางวิชาชีพของตนเองของนักศึกษา โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกให้ข้อมูลเพียง 1 ระดับ จากที่จำแนกไว้ 5 ระดับ คือ สูงที่สุด สูง ปานกลาง ต่ำ และต่ำที่สุด

2.2 นำข้อคำถามทุกข้อมาประกอบเป็นชุดแบบสอบถามและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเห็นชอบ

2.3 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Validity) และความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา

2.4 นำผลการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) คือ ความสามารถของข้อคำถามในการบ่งชี้ระดับสมรรถนะในวิชาชีพครูตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนดได้ที่ระดับ 0.60 ขึ้นไป

2.5 นำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่า IOC ซึ่งผลการคำนวณปรากฏค่าที่ระดับ 0.911 สูงกว่า 0.60 ที่กำหนด แสดงว่าข้อคำถามส่วนใหญ่สามารถบ่งชี้ระดับสมรรถนะในวิชาชีพครู ตามมาตรฐานที่คุรุสภากำหนดได้

2.6 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามส่วนที่ค่า IOC ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดทำแบบสอบถามเพื่อนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นได้ (Reliability)

2.7 นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเชื่อมั่น

2.7.1 นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Try-out) ในลักษณะการวิจัยนำร่อง (Pilot Study) กับนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู 166 คน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ซึ่งไม่ได้เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ความเชื่อถือได้ของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ระดับ 0.70 ขึ้นไป (สุมล ตีรกันันท์. 2548, หน้า 156)

2.7.2 นำผลจากการลองใช้แบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.969 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นได้สูง

2.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาด้วยตนเองตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำแผนความร่วมมือปฏิบัติการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 ตารางสุ่มตัวอย่างจากแต่ละมหาวิทยาลัย

1.2 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากแต่ละมหาวิทยาลัยในนามมหาวิทยาลัย
 ปทุมธานี

2. ติดต่อประสานกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่งมอบหนังสือพร้อมทั้งแผนความร่วมมือเก็บรวบรวม
 ข้อมูล ตัวอย่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้กับแต่ละมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าดำเนินการ

3. เข้าดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจและขอความร่วมมือจากนักศึกษาแต่ละหมู่เรียน รวมทั้ง
 แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาตอบและนัดหมายส่งคืน

4. รวบรวมแบบสอบถามที่นักศึกษาตอบส่งคืน นำมาตรวจสอบและคัดแยกส่วนที่กลุ่มตัวอย่าง
 ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ไว้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งปรากฏว่ามีแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วน
 สมบูรณ์และใช้วิเคราะห์ได้ทั้งสิ้น 601 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.38 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 จากนั้นดำเนินการบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที่
 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับสมรรถนะรวมทุกด้านของนักศึกษา

ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครู	$\bar{x}$	S.D.3	ความหมาย	ลำดับ
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู	4.46	0.413	สูง	1
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.25	0.505	สูง	2
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.154	0.631	สูง	3
รวมเฉลี่ย	4.29	0.456	สูง	

จากตารางที่ 1 ในภาพรวมทุกด้านสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงส่วนรายด้านก็อยู่ในระดับสูงทุกด้านซึ่งเรียงลำดับจากด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงไปสู่น้อย คือ (1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ (3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

2.1 ผลเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน

สมมติฐานที่	ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	นักศึกษาที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		
	1.1 นักศึกษาที่เพศต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	1.2 นักศึกษาที่อายุต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	1.3 นักศึกษาที่ภูมิลำเนาต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน	✓	
	1.4 นักศึกษาที่สถานภาพสมรสต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	1.5 นักศึกษาที่อาชีพของบิดาและ/หรือมารดาต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพ แตกต่างกัน		✓

จากตารางที่ 2 แสดงว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพบิดาและหรือมารดาต่างกัน มีสมรรถนะทางวิชาชีพไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาตามลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูต่างกัน

ตารางที่ 3 สรุปผลการเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครู

สมมติฐานที่	ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
2	นักศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		
	2.1 นักศึกษาที่วุฒิการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	2.2 นักศึกษาที่สาขาที่สำเร็จปริญญาต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน	✓	
	2.3 นักศึกษาที่ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	2.4 นักศึกษาที่ประสบการณ์ในวิชาชีพครูต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน	✓	
	2.5 นักศึกษาที่สังกัดในการปฏิบัติการสอนต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน		✓
	2.6 นักศึกษาที่ภาค/พื้นที่ประกอบวิชาชีพต่างกันมีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน	✓	

จากตารางที่ 3 แสดงว่านักศึกษาที่มีสาขาที่สำเร็จปริญญาต่างกัน มีประสบการณ์ในวิชาชีพครูต่างกัน และมีภาคหรือพื้นที่ประกอบวิชาชีพต่างกัน มีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีระดับประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนต่างกัน และมีสังกัดที่ปฏิบัติการสอนต่างกัน มีสมรรถนะทางวิชาชีพไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

3.1 ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

ตารางที่ 4 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษา กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

สมมติฐานที่	ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
5	ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		
	3.1 เพศมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	3.2 อายุมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	3.3 ภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	3.4 สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	3.5 อาชีพบิดาและหรือมารดา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓

จากตารางที่ 4 แสดงว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักศึกษาทุกลักษณะไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

3.2 ผลการศึกษาปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

ตารางที่ 5 สรุปผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูของนักศึกษา กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

สมมติฐานที่	ข้อสมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		ยอมรับ	ปฏิเสธ
4	ลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		
	4.1 วุฒิการศึกษา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา	✓	
	4.2 สาขาการศึกษา ที่สำเร็จปริญญา มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	4.3 ระดับ/ประเภทการศึกษา ที่ปฏิบัติการสอน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	4.4 ประสบการณ์ในวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา	✓	
	4.5 สังกัดที่ปฏิบัติการสอน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา		✓
	4.6 ภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา	✓	

จากตารางที่ 5 แสดงว่าลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู ส่วนสาขาการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน และสังกัดที่ปฏิบัติการสอน ไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพรวมทุกด้านในระดับสูง โดยเรียงลำดับจากด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงกว่าไปสู่ด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า คือ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน
2. ปัจจัยที่ทำให้ให้นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน

2.1 ปัจจัยลักษณะทางประชากรที่ทำให้ นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน คือ ภูมิฐานะของนักศึกษา นอกนั้นไม่ทำให้แตกต่างกัน

2.2 ปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ทำให้ นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน คือ สายการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ระดับหรือประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู นอกนั้นไม่ทำให้แตกต่างกัน

3. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

3.1 ปัจจัยลักษณะทางประชากรทุกลักษณะไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

3.2 ปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ นอกนั้นไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ในภาพรวมทุกด้าน นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.29 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูมีค่าเฉลี่ย 4.46 ด้านการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย 4.25 และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายเรื่อง อาทิ 1) ผลการประเมินความรู้ของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (มานุนณย์ สุติศา และศรายุทธ เกาคำ. 2559) พบว่า โดยภาพรวมทุกด้าน นักศึกษาประเมินว่าความรู้ของตนตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ด้าน คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ และด้านการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2) ผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะครูผู้สอนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยเชียงราย (จำนง แจ่มจันทร์วงศ์ อินทร์จันทร์เจริญ เณนิศา สุวรรณจินดา และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. 2560) พบว่า ในภาพรวมสมรรถนะครูผู้สอนของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยเชียงรายอยู่ในระดับมาก

การที่นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพสูงทั้งในภาพรวมทุกด้านและรายด้าน หากมองเพียงผิวเผินอาจมองได้ว่าเป็นที่น่าพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่หากพิจารณาลึกลงไป เช่น เปรียบเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านกับค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน จะเห็นว่า มีเพียงสมรรถนะด้านการปฏิบัติหน้าที่

ครูเท่านั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาในสองด้านนี้ยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดและมากรองลงไป ดังนั้น ในการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพให้กับนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงควรจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

2.1 ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับสูง แต่มีสมรรถนะระดับสูงที่สุดในสองมาตรฐานตามลำดับค่าเฉลี่ยสูง-ต่ำ คือ 1) มาตรฐานที่ 3 ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน 2) มาตรฐานที่ 1 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู นอกนั้นมีสมรรถนะระดับสูงทุกมาตรฐาน ซึ่งเรียงจากมาตรฐาน ที่ค่าเฉลี่ยสูง-ต่ำ คือ 1) มาตรฐานที่ 2 ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง 2) มาตรฐานที่ 5 พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมาตรฐานที่ 4 สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยสาระความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้ ผู้ประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม (โชติ แยมแสง. 2558) พบว่า นักศึกษามีระดับสมรรถนะโดยรวมในระดับมาก รายมาตรฐาน มีสมรรถนะคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณสูงสุด รองลงมา คือ สมรรถนะความเป็นครู และมีสมรรถนะหลักสูตรต่ำสุดกล่าวได้ว่าสมรรถนะทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูของนักศึกษายู่ในระดับที่น่าพอใจของผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งมีสองมาตรฐานน่าพอใจอย่างยิ่ง ส่วนมาตรฐานที่ 2 และ 5 ก้อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ยกเว้นเฉพาะ มาตรฐานที่ 4 สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรม ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานอื่นๆ ทั้งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน จึงสมควรมีการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาให้สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และผู้สร้างนวัตกรรม ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการพัฒนาดังกล่าวควรเน้นที่การพัฒนารายบุคคล (Individual Development) โดยการฝึกอบรม (Training) เพราะเป็นวิธีที่มุ่งพัฒนาคูบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานให้สามารถทำงานที่รับผิดชอบให้เกิดผลลัพธ์ในระยะสั้น (อาภรณ์ ภูวพิทยพันธ์. 2551) ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ช่วยสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติและทำให้พนักงานพึงพอใจที่มีความรู้ และทักษะเพิ่มขึ้นด้วย (Casio: 1995)

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพในระดับสูง และมีสมรรถนะระดับสูงทุกมาตรฐานซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมาตรฐานที่ค่าเฉลี่ยสูง-ต่ำ คือ 1) มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ 2) มาตรฐานที่ 4 จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน 3) มาตรฐานที่ 3 ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตามศักยภาพสามารถรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ 4) มาตรฐานที่ 5 วิจัย สร้างนวัตกรรมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) มาตรฐานที่ 2 บูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญาวิคิดและมีความเป็นนวัตกร และ 6) มาตรฐานที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยการรับรู้ความรู้และสมรรถนะตนเองของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง (จริยะ วิโรจน์ และจิรินทร์ งามแน่น. 2561) พบว่า ในภาพรวมทุกสมรรถนะนักศึกษารับรู้สมรรถนะของตนเองในระดับมาก ส่วนในรายสมรรถนะก็รับรู้ในระดับมากทุกสมรรถนะโดยสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและสูงรองลงมา คือ สมรรถนะคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ กับสมรรถนะจิตวิทยาสำหรับครู ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและต่ำรองลงมา คือ สมรรถนะหลักสูตรและสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา

อย่างไรก็ดี เนื่องจากในปัจจุบันสังคมโลกกำลังเผชิญกับภาวะเสี่ยงอันตรายจากการแพร่ระบาดของรุนแรงของไวรัส COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบให้ประเทศไทยต้องงดกิจกรรมเชิงสังคมทุกกิจกรรม เฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการให้บริการการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนในสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 ทุกระดับชั้นและทุกประเภท ทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา การศึกษาเอกชน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสต้องออกแบบให้สอดคล้องกับความปลอดภัยของพื้นที่ มีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่ปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ส่วนพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยให้มีการเรียนรู้ผ่านการ On-air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online (moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อมของ..) กล่าวว่า ในสถานการณ์ COVID-19 จะมีการเรียนการสอนทางไกลที่ใช้ทีวีดิจิทัล และ DHTV เป็นหลัก ซึ่งเป็นการเน้นย้ำว่าจำเป็นต้อง

มีการพัฒนาครูและนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการเน้นย้ำว่ามาตรฐานที่ 5 การวิจัยสร้างนวัตกรรมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมาตรฐานที่ 2 การบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญาผู้คิดและมีความเป็นนวัตกรรม รวมทั้งมาตรฐานที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นมาตรฐานที่ยังคงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้น ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงควรมุ่งให้มีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจจัดในรูปโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาเป็นการเฉพาะ หรืออาจผนวกเข้ากับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน ในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญาผู้คิดและมีความเป็นนวัตกรรมสูงขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ ในการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานที่ 5, 2 และ 1 ควรใช้วิธีฝึกอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติที่นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไปพร้อมกัน เพราะการฝึกอบรมและพัฒนา เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งหมายรวมถึง งานที่รับผิดชอบในปัจจุบันและงานอื่นที่อาจได้รับมอบหมายในอนาคต (Wexley & Latham. 1981)

2.3 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพระดับสูงทั้งในภาพรวมและรายมาตรฐาน ซึ่งเรียงลำดับจากมาตรฐานค่าเฉลี่ยสูง-ต่ำ คือ 1) มาตรฐานที่ 1 ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) มาตรฐานที่ 4 ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) มาตรฐานที่ 2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และ 4) มาตรฐานที่ 3 ศึกษาเข้าถึงบริบทชุมชนและสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (จุฑารัตน์ คชรรัตน์ และคณะ. 2556) พบว่า โดยรวมสมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

อย่างไรก็ตาม แม้ข้อค้นพบด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนจะมีค่าเฉลี่ยเป็นที่น่าสนใจของผู้เกี่ยวข้อง แต่มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานที่ 2 และมาตรฐานที่ 1 ก็มีค่าเฉลี่ยเพียง 4.01 และ 4.11 และ 4.21 อันเป็นค่าต่ำสุดและต่ำรองๆ ลงตามลำดับ จึงชี้ให้เห็นว่านักศึกษาควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพให้สูงขึ้นมาก-น้อย ตามลำดับในเรื่อง 1) การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน และ 3) การร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเนื่องจากการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้เกี่ยวข้องกับมาตรฐานถึง 3 ใน 4 มาตรฐาน จึงอาจจำเป็นต้องใช้ความรู้ทั้งเชิงวิชาการและทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์สูง กอปรกับนักศึกษากลุ่มนี้เป็นวัยผู้ใหญ่หรือวัยทำงานที่มีหลักในการเรียนรู้ต่างจากวัยเด็ก คือ 1) เรียนรู้ตามความต้องการ ตามอัธยาศัย ไม่ชอบการบังคับ 2) เรียนรู้เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติงานเฉพาะหน้า 3) เรียนรู้จากวิธีการปฏิบัติจริงมากกว่าทฤษฎี 4) เรียนรู้จากการเชื่อมโยงวิธีปฏิบัติงานกับประสบการณ์ที่สะสม 5) คิดได้เองและยอมรับการชี้ให้เห็นปัญหามากกว่าการสอน และ 6) ต้องใช้เทคนิคให้มีส่วนร่วมอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (อาภรณ์ ภูวพิณฑ์. 2551) ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพเรื่องดังกล่าว จึงควรดำเนินการผ่านกิจกรรมพัฒนานักศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาที่เหมาะสม คือ จัดโครงการหรือมอบหมายงานเชิงบูรณาการที่เป็นโอกาสให้นักศึกษาได้ลงไปคลุกคลีเชิงลึกหรือมีปฏิสัมพันธ์ในเรื่องเหล่านั้นอย่างใกล้ชิดกับชุมชนแล้วเขียนรายงานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเสนอให้ผู้จัดหรือผู้สอนแล้วเป็นผู้ประเมินแล้วแต่กรณี

3. ปัจจัยที่ทำให้ศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกัน ผลการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า ปัจจัยลักษณะทางประชากรและปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ทำให้ศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพแตกต่างกันมี 4 ปัจจัย คือ ภูมิสำเนา สายการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู

ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานสูงกับประสบความสำเร็จต่ำ (McClelland, D. C. อ้างใน สุกัญญา รัตติธรรมโชติ. 2549) พบว่า สิ่งแบ่งแยกระหว่างบุคคลดังกล่าว คือ สมรรถนะ (Competency) แต่สมรรถนะจำแนกเป็นสองส่วน คือ สมรรถนะที่ไม่ทำให้บุคคลแตกต่างกัน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills)

(Differentiating competencies) พฤติกรรมที่เกิดจากการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะขั้นสูง ได้แก่ ค่านิยม แรงจูงใจ และทัศนคติที่ช่วยเสริมให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยความคาดหวังและความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (เบญจรัตน์ ราชฉวาง. 2559) พบว่า นักศึกษาที่เพศต่างกัน อายุต่างกัน และสถานภาพสมรสต่างกันมีความคาดหวังและ/หรือความเป็นจริงต่อการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

กรณีดังกล่าวอาจเป็นเพราะภูมิลำเนา สายการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู ภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ ล้วนแต่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาให้สูงขึ้น ส่วนปัจจัยภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพก็มีผลให้นักศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ขณะที่ปัจจัยอื่นคือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพบิดา และ/หรือมารดา วุฒิการศึกษา ระดับ/ประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์ ในวิชาชีพครู และสังกัดที่ประกอบวิชาชีพครู อาจเป็นปัจจัยระดับพื้นฐานทั่วไป ดังนั้น จึงอาจจำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้าในเชิงลึกเพื่อหาปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้ศึกษามีสมรรถนะทางวิชาชีพที่แตกต่างกันต่อไป

4. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยลักษณะทางประชากรทุกปัจจัยไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา ส่วนปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษามี 3 ปัจจัย คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในวิชาชีพ และภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ เฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพ เป็นปัจจัยที่มีสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทั้งในภาพรวมทุกด้านและในรายด้านเกือบทุกด้าน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการนำตนเอง รายได้ และอายุการทำงาน ในสายงานกับพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Camely A., Meitar R. and Weisberg J., 2006) พบว่า รายได้และอายุการทำงานในสายงานมีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรม อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่มีวุฒิก่อนสูงกว่าปริญญาตรี และนักศึกษาที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพสูงตั้งแต่ 2-3 ปีขึ้นไป เกิดการเรียนรู้และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้เป็นระบบมากขึ้นกว่ากลุ่มที่มีวุฒิปริญญาตรีและมีประสบการณ์ต่ำ ส่วนภาค/พื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพก็อาจมีจุดเน้นและความถนัดในการพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับนักศึกษา มากน้อยแตกต่างกันไป ดังจะเห็นได้ จากผลการวิจัยสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา (จักรกฤษณ์ อุดปาคา. 2558) พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะการวิจัย

ในชั้นเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าครูที่มีการศึกษาปริญญาตรีเกณฑ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในแต่ละภาคหรือพื้นที่ยังคงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา และยกระดับสมรรถนะทางวิชาชีพให้สูงขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่จะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ หรือกิจกรรมและโครงการพัฒนานักศึกษาให้ส่งผลดีต่อทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

5. ปัจจัยที่ไม่ทำให้สมรรถนะของนักศึกษาแตกต่างกันและไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

ข้อค้นพบที่น่าสนใจอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งของงานวิจัยนี้ คือ เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่าไม่แตกต่างกันตามปัจจัยเพศ อายุ สถานภาพสมรส และอาชีพบิดาและหรือมารดา และเมื่อเปรียบเทียบตามลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูของนักศึกษาที่พบว่าไม่แตกต่างกันตามปัจจัยวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในวิชาชีพครู และปัจจัยภาคหรือพื้นที่ที่ประกอบวิชาชีพครู ส่วนในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา พบว่า ทุกปัจจัยไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพ ขณะที่ปัจจัยลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ไม่สัมพันธ์กับสมรรถนะทางวิชาชีพ คือ ปัจจัยสาขาการศึกษาที่สำเร็จปริญญา ระดับหรือประเภทการศึกษาที่ปฏิบัติการสอน และปัจจัยสังกัดที่ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ รวมทั้งไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538) สุวิมล ว่องวานิช (2554) และอารง สุทธาศาสน์ (2562) ใช้เป็นหลักในการเลือกตัวแปรและสนับสนุนการตั้งสมมติฐาน คือ 1) ลักษณะทางประชากรศาสตร์คือ อายุ เพศ ขนาดครอบครัว สถานภาพ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่วัดได้ของประชากร สามารถช่วยกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายและทำให้ง่ายต่อการวัดตัวแปรอื่นๆ 2) บทบาทและสมรรถนะของครูแตกต่างกันตามภูมิหลังคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา วิทย์ฐานะ ประสบการณ์ทำงาน ภาควิชาศาสตร์ ขนาดโรงเรียน สังกัดโรงเรียน ระดับชั้นที่สอน และ 3) ตามทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมพ่อแม่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของบุตร โดยบุตรมักจะเจริญรอยตามรอยเท้าของพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่เป็นข้าราชการลูกก็มักจะมีแนวโน้มรับราชการ หรือชอบราชการ ดังนั้น ถ้าพ่อแม่เป็นครูลูกก็มักจะมีแนวโน้มเียงไปทางครู อาชีพพ่อแม่ของนักศึกษาจึงเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนสมรรถนะของนักศึกษาเป็นตัวแปรตาม

สาเหตุที่ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดอาจเป็นเพราะนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูล้วนแต่เป็นบัณฑิต ทั้งยังมีบางรายเป็นมหาบัณฑิต จึงมีวุฒิภาวะและวิจารณญาณในการให้ข้อมูล ทำให้การตอบแบบสอบถามมีความเป็นเอกภาพและสอดคล้องในทิศทางเดียวกันจนมีผลให้เกิดการปฏิเสธสมมติฐานที่กำหนด ซึ่งกรณีดังกล่าวก็จะเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความท้าทายสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาพรวม ควรจัดลำดับความสำคัญให้กับด้านต่างๆ คือ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ส่วนในแต่ละด้านควรมีจุดเน้นและวิธีการพัฒนา ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

1.1 จุดเน้น 1) เน้นให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์เชิงลึกกับผู้ปกครองและชุมชน และ 2) เน้นให้สะท้อนผลปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ

1.2 วิธีการพัฒนา

1.2.1 จัดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาที่เหมาะสม โดยมอบหมายงานเชิงบูรณาการที่เป็นโอกาสให้นักศึกษาได้ลงไปคลุกคลีเชิงลึกหรือมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชุมชน พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขให้เขียนรายงานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเสนอให้ผู้สอนเป็นผู้ประเมิน

1.2.2 จัดเป็นโครงการหรือกิจกรรมพัฒนานักศึกษาโดยเฉพาะ และมอบภารกิจที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่ยังควรได้รับการพัฒนา คือ 1) การศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชนและอยู่ร่วมกับชุมชนบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน และ 3) การส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดเงื่อนไขให้เขียนรายงานการปฏิบัติอย่างเป็นระบบเสนอให้ผู้จัดกิจกรรมเป็นผู้ประเมิน

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

2.1 จุดเน้น 1) เน้นให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ 2) เน้นให้สามารถวิจัยสร้างนวัตกรรมและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการ

เรียนรู้ของผู้เรียน 3) เน้นให้สามารถบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน วางแผนและจัดการเรียนรู้ที่มีผลให้ผู้เรียนเกิดปัญญาวิคิดและมีความเป็นนวัตกรรม และ 4) เน้นให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนรู้ สื่อ วัสดุประเมิณผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 วิธีการพัฒนา ควรใช้วิธีฝึกอบรมหรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู

3.1 จุดเน้น ควรมุ่งให้สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้และสร้างนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 วิธีการพัฒนา ควรเน้นพัฒนารายบุคคล โดยใช้วิธีฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรวิจัยสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษาเป็นรายด้านหรือรายมาตรฐานในเชิงคุณภาพหรือเชิงลึก

2. ควรศึกษาและ/หรือแสวงหารูปแบบกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของแต่ละมหาวิทยาลัยและความต้องการพัฒนาตนเองของนักศึกษาไปพร้อมกัน

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่สัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของนักศึกษา

4. ควรวิจัยความต้องการของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน หรือวิจัยพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนที่นักศึกษาพึงประสงค์

5. ควรศึกษาค้นคว้าวิจัยและพัฒนาแนวทาง วิธีการ รูปแบบการแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่บริการของแต่ละมหาวิทยาลัยให้เกิดมรรคผลเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง ลงวันที่ 20 มีนาคม 2562.

จริยะ วิโรจน์ และจรินทร์ งามมั่น. (2561). การศึกษาการรับรู้ความรู้และสมรรถนะตนเองของนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- จักรกฤษณ์ อุดปาคา. (2558). สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่ม
สหวิทยาเขตสตตบงกษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี.
จำนง แจ่มจันทร์วงศ์ และคณะ. (2560). “ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะครูผู้สอนของนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู วิทยาลัยเชียงราย” Veridian E-Journal, Silpakorn
University. 10(1), 269-280.
- จุฑารัตน์ คชรินทร์ และคณะ. (2556). สมรรถนะความเป็นครูมืออาชีพของนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี. (2560). สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21 : ปรับการเรียนเปลี่ยนสมรรถนะ.
ปริญญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนิตา รักษ์พลเมือง และคณะ. (2549). รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง สภาวะขาดแคลนครูระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. [www.edu.chula.ac.th/reach/new%20 research1/2549.4th](http://www.edu.chula.ac.th/reach/new%20research1/2549.4th)
สืบค้นวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ.2562
- โชติ แยมแสง. (2558). สารความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้ผู้ประกอบวิชาชีพครูของ
นักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- จิตาพร ศรีจันทร์ และสุธันญา พัฒนสิทธิ์อุบล. (2559). ทำไมในต่างประเทศใดๆ ก็อยากเป็นครู.
<http://thematter.co>Pule> สืบค้นวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2562
- เบญจรัตน์ ราชฉวาง. (2559). ความคาดหวังและความเป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนนัก
ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. ปทุมธานี:
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ประยูร เขาวินา. (2560). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน
ด้วยวิธีการชี้แนะสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. ชัยภูมิ: คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- มานุนณย์ สุตีคา และศรายุทธ เกาคำ. (2559). การประเมินความรู้ของนักศึกษาตามสมรรถนะ
มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัย
ฟาร์อีสเทอร์น. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานส่งเสริมวินัยกรรมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้.
- สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ. (2549). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency-Based Learning**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น จำกัด.
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2561). **การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ภูวียนันท์. (2551). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Strategig Human Resource Development**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- Camely A., Meitar R. and Weisberg J., (2006) "Relationship among Managerial Behaviors, opus Control and Organizational Success in Private Sector Organizations in Ghana"
The International of Business & Management. (ISSN 2321-8919) www.theijbm.com.
- Casio. (1995). **Managing Human Resource**. (4th ed.) New York.: McGraw-Hill.
- Devies, B. and Ellison, L. (1997). **School Leadership for the 21st Century**. London: Rutledge.
- McClelland, D. C. (1973). **A Competency Model for Human Resource Management Specialist to Be Used in The Delivery of The Human Resource Management Cycle**. Boston: Maber.
- moe360.blog/2020/05/08/การเตรียมความพร้อมของ. สืบค้นวันที่ 11 มิถุนายน 2563 www.kruwandee.com/news-id35001.html "จำนวนนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูที่คุรุสภาอนุมัติ ปี 2562" สืบค้นวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2562
- Ptu.ac.th/StudentServe/inpt/thesis/[1][040916014706].pdf. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2562.
- Wexley, K. and Latham, P. (1981). **Developing and Training Human Resource in Organization**. Glenview, Illinois: Scott, Foreman.